

שיעורו של מורנו הגאון רבי משה שפירא שליט"א

פרשת פקודי - תשע"ו

המילה 'חודש אדר', היא מילה שיכולה להטעות. 'אדר' זה שם בבלי. שמות החודשים עלו עמם מבבל. הדין של חודש אדר, זה כמו שכתוב בפסוק: "בחודש שנים עשר הוא חודש אדר". אדר הוא לא מי שקוראים לו 'אדר'. השם 'אדר' לא תופס הוא לא משמעותי מצד הדין. משמעותי זה כמו שכתוב: "לחודש שנים עשר הוא חודש אדר".

יש הרבה דעות שעיקר אדר הוא חודש העיבור. אבל זה חודש שכל מי שימנה ימצא שזה החודש השלושה עשר ודווקא זה אדר.

אדר הוא החודש השנים עשר וזה עניינו, אז מה עושה את חודש העיבור ל'אדר'. העובדה שקוראים לו כך, זה באמת חסר משמעות. לא צריך לקרוא לו כך.

'אדר' הוא כמו שהוא נקרא בכתוב, והיום אנחנו בחודש השלושה עשר, ויש דעה שזה עיקרו של אדר, ורק זה.

גם מי שנולד באדר ראשון, בשנה השלוש עשרה כשהוא צריך להתחייב במצוות הוא מתחייב באדר שני. יש כמה דעות כאלה בפוסקים.

מי שגם שנת לידתו וגם שנת הבר מצוה שלו שתיהן בשנה מעוברת, גם אם הוא נולד באדר ראשון, הבר מצוה היא באדר שני כי זה עיקרו של אדר.

זה לא מובן. לא מובן איך זה נקרא 'אדר' בכלל, ועוד יותר לא מובן שדווקא זה יהיה אדר.

הדבר הזה צריך קצת ביאור.

כיון שהיום הוא ראש חודש אדר, זה העניין שאנו צריכים להשתדל להבין.

הגמרא בסנהדרין בדף י"ב ע"א תנו רבנן: אין מעברין את השנה לפני ראש השנה, ואם עיברה - אינה מעוברת, אבל מפני הדחק מעברין אותה אחר ראש השנה מיד, ואף על פי כן אין מעברין אלא אדר.

העיבור עצמו זה רק חודש אדר, ומעברים בזמן שהשנה כבר התחילה.

וכאן הגמרא מספרת סיפור ממש משונה.

בימי אביי ורבא עוד היו מקדשים את החודש ומעברים את השנה בבית דין הגדול על פי הראיה, כמו שנפסק להלכה ברמב"ם בהלכות קידוש החודש שכן זה נמשך עד ימי אביי ורבא. כפי הנראה היה זה אחד העיבורים האחרונים.

היו מלכויות שלא אפשרו לקדש את החודש. יון לא הרשו וזאת היתה סכנת מוות אם היו מעברים. כך היה גם בשלטון פרס - שהיה בימי אביי ורבא.

וזה לשון הגמרא: שלחו ליה לרבא: זוג בא מרקת, ותפשו נשר, ובידם דברים הנעשה בלז, ומאי ניהו - תכלת, בזכות הרחמים ובזכותם יצאו בשלום. ועמוסי יריכי נחשון בקשו לקבוע נציב אחד, ולא הניחן אדומי הלז, אבל בעלי אסופות נאספו, וקבעו לו נציב אחד בירח שמת בו אהרן הכהן. ע"כ.

אלה דברים שתומים.

כתוב ברש"י: זוג - שני תלמידי חכמים. בא מרקת - טבריא. ותפשו נשר - חיל פרסיים. דברים הנעשים בלז - תכלת - בלז עושין אותה, כדאמרינן בסוטה (מ"ו ע"ב), היא לז שצובעין בה תכלת. עמוסי יריכי נחשון - נשיא שבארץ ישראל, שהוא מזרע נחשון בן עמינדב שהיה ראשון לנשיאים. בקשו לקבוע נציב אחד - בקשו להוסיף חודש אחד על השנה לעברה. ולא הניחן אדומי הלז - מלכות הרשעה גזרה גזירה עליהן. [-והם קבעו נציב] בירח שמת בו אהרן - באב, אלמא מפני הדחק מעיינין בעיבור שנה לפני ראש השנה. עכ"ל.

שלחו כאן לרבא סיפור מוזר, איזה מן כתב, ורבא היה צריך להבין מכך שהחליטו לעבר את השנה.

לא ייתכן שרבא לא יהיה בעיבור השנה ולכן כך החליטו לשתף אותו. התכוונו לדבר כאן כמו שמדברים עם מי שיודע את סוד העיבור. מה זה אומר? בשביל מה הגמרא מביאה את זה. המהרש"א בחידושי אגדות אומר שכאן הגמרא מתכוונת לגלות את הסוד של העיבור בצד הפנימי והעיקרי.

בכל מקום בגמרא העיבור נחשב סוד. סוד העיבור זה דבר סתום. נקריא את המהרש"א בפנים. וזה לשונו: זוג בא מרקת ותפשו נשר וכו'. הקושיות מה ענין שכתבו ושלחו כל זה ברמז, ומה ענין שזכרו שהיה בידם תכלת הבא מלז. ומה לשון 'בזכות הרחמים', ומה ענין שלא הניחו מלכות וכו'. ולמה זכרו שהיה באב [-דווקא, בירח שמת בו אהרן] ואם לומר שמעברין קודם ראש השנה, לא הוה ליה לומר רק שקבעו לו נציב אחד קודם ראש השנה.

הוא מבואר [- כאן המהרש"א מתכוון לפענח ברמז את סוד המכתב] כי נשיאי ישמעאל היו י"ב, כמו שנזכר בסוף פרשת חיי שרה, [-לישמעאל היו שנים עשר נשיאים, כמו שכתוב: "שנים עשר נשיאים לאומותם"] אבל למעלה עליהם נשיאי ישראל, [-למה?] כי נשיאי ישמעאל אין להם יחוס אב מאברהם, רק יחוס שפחה מאמם - הגר. וזה שכתוב בהם: "שנים עשר נשיאים לאומותם" [-רומזים פה שלהם יש רק שנים עשר נשיאים כי אין להם נשיאות מכח אבא, אלא רק מכח אמא] דר"ל מצד אם, אבל נשיאי ישראל יש להם יחוס אב למשפחותם לבית אבותם ועל כן על פי היחוס אב שממנו נמשך הבכורה, נעשה מהם י"ג נשיאים על ידי הבכורה שיש ליוסף, שנחלק לשני שבטים ונשיאים.

וזהו סוד העיבור שישראל מחשבים י"ב חדשי הלבנה, נגד י"ב שבטים, ועוד חודש עיבור נגד שבטו של יוסף שנחלק לב' שבטים, והם ב' אדרים שמזלו דגים כברכתו של יוסף: "ידגו לרוב" וגו'. ע"כ.

זה חלקו הראשון של דברי המהרש"א, שהוא מתכוון לגלות את ההתחלה של פיענוח אותה אגרת ששלחו לרבא. ננסה להשתדל להבין כפי ערכנו.

הבכור לוקח פי שניים. הפירוש של 'פי שניים' זה לא 'עוד אחד'. ההבדל שבין 'עוד אחד' לבין 'כפל', שכשאומרים 'פי שניים' אומרים אותו דבר – פעמיים. מי שמקבל פי שניים, מקבל את אותו חלק – פעמיים.

חודש העיבור הוא הגילוי של הדבר המיוחד רק לכלל ישראל. כלל ישראל יש לו ייחוס שמחייב דיני בכורה, ואותם דיני בכורה יוצרים בנו את הכח להכפיל דבר אחד.

במילים אחרות אדר שני הוא לא החודש השלושה עשר, אלא הוא עוד פעם החודש השנים עשר.

החודש השנים עשר מוכפל פה, והוא מקבל 'פי שניים'.

מי שרוצה להבין, מה פשר המילה 'פי שניים'. מה עושה פה הפה. למה לא באוזן. לאיזה חלק מצטרף כאן הפה.

מי שרוצה להבין. כשאדם עושה משהו וכשאדם מספר את מה שהוא עושה, היינו כשהוא מדבר אודות מה שהוא עשה, זה המושג 'פי שניים'. זאת הכפלה. זה אותו דבר - שבא בשני גילויים. זה בא בגילוי במעשה, ובדיבור. זה הכפל. מלשון 'כף', על שם הכפיים שהן פועלות ועושות. "יגיע כפיד". וכשמדברים על זה - זה נקרא 'פי שניים'. אני חוזר עוד פעם לגלות את המעשה בדיבור הפה.

המהרש"א מגלה לנו ופותח בפנינו: שנים עשר נשיאים יש לישמעאל. מדובר על אלה שהיינו בגלות אצלם, מה שהגמרא קוראת להם הפרסיים.

תפסו נשר - כנגד פרס שזו מלכות מתנשאת מאד.

הם יש להם שנים עשר נשיאים. לנו יש שלוש עשרה.

זה ההבדל בינינו ובינם, שהם מגיעים עד שנים עשר ואנחנו מגיעים עד שלוש עשרה.

השלוש עשרה האלו זה מה שנקרא חלק הבכורה. השלוש עשרה הזה הוא לא שלוש עשרה, אלא 'פי שניים' והכפלה של השנים עשר.

יוסף, קיבל את חלק הבכורה, כמו שכתוב: "בכור שורו הדר לו", וכשהוא קיבל את הבכורה הוא קיבל את ה'פי שניים'. יש לו שני נשיאים.

באופן שמכח הבכורה של יוסף יש שנים עשר שבטים, והשבט השנים עשר הוא כפול. הוא פי שניים.

זה מה שהמהרש"א מתכוון ללמד אותנו כאן.

קצת להבין. אנו נמצאים בחודש העיבור שמתחיל כעת. מן הראוי להשתדל ולדעת איפה אנחנו.

כבר הזכרנו כמה פעמים את לשון חז"ל בספר יצירה. יש שנים עשר גבולי אלכסון.

כל מבנה שקיים בעולמנו שלנו, הפרישה של העולם היא חיבור. אנו נמצאים בתוך מבנים שיש להם מעלה - גג, קרקע וארבע קירות מארבע צדדים.

זאת ההתפשטות של כל דבר ודבר.

המציאות הזאת של מעלה, מטה וארבע קירות, מחייבת שנים עשר חיבורים של חלק לחלק. זה פשוט לכל מתבונן.

אלה נקראים בלשון חז"ל: 'שנים עשר גבולי אלכסון'. שנים עשר חיבורים לכל מבנה.

מבנה שלם כולל שנים עשר חיבורים.

ככה זה גם בחלל, וכך זה גם בזמן. יש י"ב מזלות בשנה, והשנה גם היא מורכבת מ"ב חלקים.

חז"ל קבעו לנו שהיום מורכב מ"ב שעות. הצירוף של י"ב שעות יוצר יום. עוד י"ב שעות - יוצרים לילה.

מדת יום ומידת לילה, זה אחד מעשרה דברים שנבראו ביום הראשון של מעשה בראשית. רש"י אומר שבין שניהם צריך שיהיו עשרים וארבע שעות, דהיינו פעמיים שנים עשר.

זאת המידה. שנים עשרה שעות, וי"ב חודש - בזמן, וי"ב גבולי אלכסון - במקום. העולם מחולק, כמו שאמור היה להיות ידוע, לעולם, שנה, נפש. עולם – היינו ההיקף של כל המציאות הקיימת בחלל. "השמים שמי השמים וכל צבאם הארץ וכל אשר עליה הימים וכל אשר בהם", כל זה נקרא "עולם". הזמן, הכוונה מסוף העולם ועד סופו כל מה שקורה במשך כל הזמן. זה נקרא "שנה".

מי שחי בתוך זה ומצורף לזה, היינו מי שחי בתוך העולם ובתוך השנה, מי שחי במקום ובזמן - זה הנפש. האדם. והאדם גם הוא מחולק בספר יצירה לשנים עשר איברים ולשתיים עשרה תכונות הנפש.

האדם גם הוא מחולק לי"ב.

זה מה שהמהרש"א מתכוון לגלות: שאותו שנים עשר - של בית ישראל, בא להוציא מביתו של ישמעאל.

ביתו של ישמעאל המבנה שלו הוא שנים עשר, כמו שכל הבתים בעולם. לכן "שנים עשר נשיאים יוליד". הולכים ומונים אותם: "נביות וקדר ואדבאל ומבשם ומשמע ודומה ומשא חדד ותימא יטור נפיש וקדמה אלה הם בני ישמעאל ואלה שמתם בחצריהם ובטירתם שנים עשר נשיאים לאמתם".

לישראל יש שלוש עשרה.

כאן נמצאת המעלה של כלל ישראל.

כעת נכנס אדר למעשה - לפי הרבה פוסקים, ועל זה כתוב משנכנס אדר מרבין בשמחה. ה"מרבין בשמחה" משנכנס אדר, זה גם בגלל הפורים וגם בגלל הפסח. משנכנס אדר אנו מתחברים גם לפסח.

דיברנו על זה פה, מה לאדר ולפסח.

ברוב תפוצות ישראל יש משהו מוזר ומשונה מאד. אחרי כל סוף הסדר, מתחילים להגיד פיוט שהוא לא מובן. אין לו מילים. סתם. "אחד מי יודע", "שנים מי יודע", וכך הולכים ומונים עד "שלושה עשר מי יודע". וזהו. ומלמדים אותנו להגיד "שלושה עשר מי יודע שלושה עשר מי יודע". מהם השלושה עשר שאתה יודע? שלושה עשר מידיא. י"ג מידות הרחמים.

כל הפיוט הזה באמת לא מובן.

כבר הזכרנו פה כמה פעמים שמיד אחרי יציאת מצרים אנו מתחילים לספור בשתי מערכות של ספירה. מיד למחרת "וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה", סופרים עד חמישים – ספירה אחת.

הספירה השניה בליל הסדר שכעת כאילו יצאנו ממצרים, מיד אנו מתחילים לספור מערכת אחרת עד "שלושה עשר מי יודע".

שתי הספירות האלה מתכוונות להביא אותנו אל תכלית. חמישים בגימטריא "כל" ושלוש עשרה בגימטריא "אחד".

כשיעקב מפציר בעשיו: "קח נא את ברכתי אשר הבאת לך כי חנני אלקים וכי יש לי כל". ועשו אומר: "יש לי רב אחי יהי לך אשר לך". יש לי הרבה. יעקב עונה לו: יש לך הרבה, אבל יש לי "כל", אז תקח ממני דבר שאין לך. לי יש "כל" ולך אין "כל".

עשו אומר יש לי רב – והוא צודק. יש לו הרבה.

מה שיש ליעקב זה 'כללי'. פרטים שמצטרפים להיות 'כללי' זה הרכוש של יעקב. כשיעקב אומר "יש לי", התפישה שלו זה בבחינת ה"כל" של הדברים. התפישה של עשיו לעולם זה 'תפשת מרובה'. הוא תופש בריבוי. יעקב אומר לעשיו: "קח נא את ברכתי אשר הבאת לך כי חנני אלקים וכי יש לי כל", וכאן הוא מגלה לעשיו שכדי לזכות במידה הזאת של "יש לי כל" צריך חן מיוחד מבורא העולם.

כאן הצד השווה שיש בין החמישים, ובין 'שלושה עשר מי יודע'. שלוש עשרה מידות של רחמים, שלושה עשר מידה ניתנו - "כי מצאת חן בעיני". כל המידות האלה הן מידות של חן.

'חן', הפירוש שזוכים בהן בחינם. רק מכח נשיאת חן. 'נשיאת חן' הכוונה שכאשר משהו נושא חן בעיני אחר, אותו אחר מוכן ורוצה להעניק לו חנם ולהשפיע עליו מטובו בחינם. זה נקרא 'חן'. כאן אנו רואים את הצד השווה. "כי חנני אלקים וכי יש לי כל", זהו החן של יעקב אבינו, שעל ידו הוא זכה למידה הזאת שנקראת "כל", שאלה אנו שואפים בספירה שאנו סופרים מיד ממחרת יציאת מצרים. "כל".

יעקב אבינו מגלה שלזכות ל"כל" צריך חן. "כל" זה לא דבר שנמכר בשוק בכסף. אין תמורה או תשלום שעל ידו ניתן לקנות את המידה של "כל". לכן אין תשלום לשלושה עשר מידה. "וחננתי את אשר אחון" - אע"פ שאינו הגון. "ורחמתי את אשר ארחם" - אע"פ שאינו כדאי. זה לא מגיע לו. הוא מקבל חנם כי שלוש עשרה מידות של רחמים ניתנות בחנם.

התנאי היחידי זה שאתו שרוצה לזכות בהן, צריך למצוא חן. הגמרא אומרת שהתנאי האחד ויחיד לזכות ב"ג מידות של רחמים זה 'המעביר על מידותיו מעבירים לו על כל פשעיו'. מה זאת אומרת, הרי על פשעים צריך לכפר, צריך להתענות ולשוב בתשובה.

כל המעביר על מידותיו באמת – זוכה לחן, ומי שזוכה לחן זוכה להתגלות של י"ג מידות הרחמים.

זה "וחננתי את אשר אחון". מי שימצא חן בעיני, אע"פ שאינו הגון ואע"פ שאינו כדאי. זה לא מגיע לו, אבל מעבירים לו על כל פשעיו. בורא העולם הוא "א-ל רחום וחנון נושא עון ופשע וחטאה ונקה". מעבירים לו על כל פשעיו.

המהרש"א מרמז לזה, וכאן צריך להשתדל להבין. העולם מורכב משנים עשר. זה סדר העולם - גם של המקום, גם של הזמן וגם של מבנה הנפש.

מי שזוכה להגיע לשלושה עשר – זוכה להגיע לאותה נקודה שנקראת "אחד".
 שנים עשר - זה שנים עשר, זה לא אחד.
 זאת ההתפרשות של שש קצוות: מעלה, מטה, פנים ואחור, ימין ושמאל.
 החיבור של שש הקצוות האלה, ההרכבה היא משנים עשר חיבורים.
 זה המבנה של כל בית, וזה המבנה של כל מציאות מורכבת.
 אם זוכים להגיע לאחד, אז המבנה לא מורכב - המבנה אחד.
 ההרכבה מחייבת את החיבורים. אבל האחד – זה אחד.
 המהרש"א שם את האצבע על נקודת הסוד של העיבור. המהרש"א לומד את זה
 ברמזים הכתובים בגמרא באותה איגרת ששלחו לרבי.
 זה שלנו יש אפשרות של עיבור, זה משום שלנו יש שנים עשר שבטים, שהשבט
 השנים עשר הוא כפול. הוא 'פי שניים'. הוא בכור.
 לכן יש לנו שלושה עשר נשיאים.

נחזור לדברי הגמרא. זוג בא מרקת, ותפשו נשר, [הכוונה שהנשר תפס אותם]
 ובידם דברים הנעשה בלז, ומאי ניהו – תכלת, בזכות הרחמים ובזכותם יצאו
 בשלום.
 ברש"י: דברים הנעשים בלז - תכלת - בלז עושין אותה, כדאמרינן בסוטה, היא
 לז שצובעין בה תכלת.
 הם יצאו בשלום שלא כדרך הטבע, רק בזכות הרחמים ובזכותם.
 מה התכלת עושה פה? לשם מה מספרים לנו שבידם היה תכלת?
 [כל מי שמצפה שהדברים יהיו מובנים לו עד הסוף, זה פשוט לא פונה אליו. אלו
 דברים שצריך לתפוס את נקודת העיקר שלהם ולהבין עד היכן הדברים נוטים].
 כל הצבעים האחרים כולם, הם צבעים שעין נעצרת בהם. יש צבע אחד שהעין
 מסתכלת בלי גבול - זה התכלת.
 כשמסתכלים על הרקיע ואין שום דבר שעוצר את הראיה – רואים תכלת.
 לא רואים שום דבר – רק תכלת.
 כל הצבעים כולם, הם ציור של דבר סופי. דבר מסוים. התכלת הוא הצבע של
 דבר לא מסוים. דבר בלי גבול.
 בשבילנו זהו הצבע של האין סוף. אנו מסתכלים ולא רואים שום גבול שעוצר.
 אנו רואים רק תכלת.
 להבדיל מתכלת, כל יתר הצבעים זה לבן. אדום זה גם לבן. את בגד הציצית
 צריך לצבוע בתכלת, כשיש תכלת בישראל.
 הבסיס של כל יתר הצבעים כולם, זה לבן. כל מי שיקח את כל הצבעים כולם
 וישים אותם על דבר שמסתובב במהירות שהעין לא קולטת - יראה לבן. כל
 הצבעים כולם הם על גבי לבן. אז כשיש לנו את ה'לא ראי זה כראי זה', אנו
 רואים כל צבע כמו שהוא, אבל כשאנו רואים רק את 'הצד השווה שבהם', לא
 רואים שום 'לא ראי זה כראי זה' לכן רואים רק את הלבן שהוא הצד השווה
 שבהם. זהו הצבע שעל גביו חלים כל הצבעים כולם. בחז"ל הביטוי 'שחור על גבי
 לבן'. זאת המציאות.
 תכלת ולבן.

התכלת היא הצבע של ה'בלי גבולי'. הלבן וכל תולדותיו זה המקום שבו העין נעצרת.

אותו זוג שבא מטבריא, הראשונים אומרים מה טבריא עושה פה. טבריא זו הגלות האחרונה שגלתה הסנהדרין וכיון שאת עיבור השנה עושים בבית דין, לכן אותו זוג בא מטבריא, כי את עיבור השנה הם מביאים אתם. זה נפסק להלכה ברמב"ם שמאותה רקת הם גם עתידים לחזור. המושב הראשון של הסנהדרין שיהיה אחרי שהקב"ה יעזור ותתחדש הסמיכה ויהיו סנהדרין בישראל - יהיה בטבריא. משם עתידים לחזור.

עוד משהו להבין. אותו זוג שבא מרקת, מטבריא, ונשר תפס אותם והיה בידם תכלת, התכלת זה נקודת החיבור שלנו אל ה'בלי גבולי'. איפה אנחנו מתחברים אל ה'בלי גבולי'? כמו שהמרש"א מבאר, המעבר משנים עשר - לשלושה עשר, המעבר הזה הוא סוד העיבור. המעבר ממבנה מורכב - למבנה שהוא אחד. כשהדברים מורכבים, זמן מורכב משנים עשר. בית מורכב משנים עשר. כשהוא אחד - הוא אחד. זה נקרא 'עיבור'. 'עיבור' נקרא שבתוך המערכת שאנו נמצאים בה היום, מונח אותו שורש שהוא האחד שכולל את הכל. 'אחד' שבשפה אחת נקרא לזה 'השלושה עשר' ובשפה אחרת זה ה"כל" של יעקב אבינו. "כי חנני אלקים וכי יש לי כל". ה"כל" זה שכל הפרטים חוזרים ונעשים כלל. כבר אמרנו שאצל יעקב אבינו, הוא זה שמציאותו היא מציאות ה'ציבור' בכלל ישראל. הוא ה"כל" שבכלל ישראל. ה"כל" היינו ה'יחד' של הכלל. הקומה האחת של הכלל, בתוך מציאות אחת. זה יעקב.

זה עומק של מה שאנחנו יכולים להבין. "כי חנני אלקים וכי יש לי כל". סוד העיבור, זה שאנחנו מעבירים את השנה משנים עשר - לשלושה עשר. אנו נותנים לשנה, איזה מערכת של בכורה, שהבכור נוטל פי שניים. לכן החודש השנים עשר מכפיל את עצמו.

מה שכתוב כאן שבזכות הרחמים ובזכותם זה השלושה עשר מידיא. אי אפשר ללמוד כאן את הכל. מה שנוגע לנו, זה שיש בחודש הזה שהוא החודש השנים עשר שלנו, יש לנו כאן נקודה שהיא הבכורה שנותנת לנו פי שניים, ומכאן זה אנחנו מתחברים ואפשר להכפיל את השנים עשר. אנו יכולים לעבור משנים עשר, לנקודה שנקראת 'אחד'. הדברים צריכים התבוננות רבה כדי להבין. אני רוצה רק להראות.

הגמרא אומרת במסכת שבת (פ"ח ע"א), שכביכול בורא העולם כפה עלינו הר כגיגית ואמר אם מקבלים אתם את התורה - מוטב, ואם לאו - שם תהא

קבורתם. אומרת הגמרא מכאן מודעא רבה לאורייתא. ישראל יכולים להגיד לא קבלנו. קבלנו בכפייה ומודעא מבטלת מעשה, ואז המעשה בטל ומבוטל. אומרת הגמרא: אף על פי כן, הדור קבלוה בימי אחשורוש. דכתיב: "קיימו וקבלו היהודים", קיימו מה שקיבלו כבר. רש"י אומר למה הדור קבלוה בימי אחשורוש - מאהבת הנס שנעשה להם. בשבילנו המילים האלה במבט ראשון הן חסרות שחר. מי אוהב את הנס. האהבה חלה על ההצלה שבאה מכח הנס. את זה אוהבים. איזה מן דבר זה 'אהבת הנס'?

כאן כתוב חידוש שהנס קרה לא בגלל שהדור קבלוה. הנס קרה בגלל דברי הצומות וזעקתם, כמו כתוב במגילה, אבל אחרי שנעשה הנס, מאהבת הנס הגיעו לחזור ולקבל תורה.

אלה דברים סתומים בלי פירוש.

הדבר ידוע. בספר יצירה מונים שתיים עשרה תכונות בנפש האדם שהן מקבילות לחודשי השנה. כל תכונה מקבילה ויוצאת לפועל באחד החודשים. התכונה בנפש שמקבילה ויוצאת לפועל בחודש אדר זאת התכונה האנושית שנקראת 'צחוק'. זה דבר ששייך רק לבני אדם. רק בני אדם צוחקים. אין עוד מישהו, לא מיצורים עליונים ולא מיצורים נמוכים, רק כביכול "יושב בשמים ישחק" ומי שנברא בצלם אלוהים.

בתוך הברואים – רק האדם צוחק.

אדם שמתבונן קצת על מה שנעשה אתו, סביבו ובתוכו, כל בר דעת יודע שהדברים שמצחיקים אלה הם 'היפוכים'. מצבים שמתהפכים מן הקצה אל הקצה. מצב שמתהפך בצורה קיצונית - מעורר צחוק.

ככל שההיפוך חזק וחרیف יותר, כך הבדחן מוצלח יותר. מצפים לדבר אחד, והופכים את הקערה על פיה וקורה משהו אחר מפתיע מאד. זה הדבר שהוא מצחיק.

אם נתבונן, הצחוק הוא שמחה. כך גם כתוב: "לשחוק אמרתי מהולל ולשמחה מה זה עֲשֶׂה".

מה פה משמח? יש כאן היפוך שטות, מישהו סיפר בדיחה – וצוחקים. מה כאן משמח? מה קרה כאן?

צריך להבין. בעומק הלב, כל אדם יודע היטב, ויש מי שגם מקווה לזה, שיבוא יום ו"אז ימלא שחוק פינו". יבוא יום והכל יתהפך.

בעומק הלב כל אדם בעולם מקווה לזה. העולם מלא בעיות צרות וקשיים, כל אדם מקווה שבוקר אחד הוא יתעורר והכל יתגלה ש"היינו כחולמים" ו"אז ימלא שחוק פינו".

כל אחד מקווה לזה. יהיה מי שיהיה.

כשאנחנו רואים דבר שפועל כמו שהיינו רוצים שהדבר יתגלה כך בהנהגת העולם בכלל – הדבר הזה משמח אותנו.

פה נפגשנו עם דבר שאנו מצפים לו. זו דוגמא של מה שאנו מחכים לו.

אנו מצפים ל"אז ימלא שחוק פינו ולשונונו רינה".

כולם מצפים לשחוק הגדול.

כשבאה דוגמא של דבר כזה – הדבר הזה משמח את הלב.

היו שני דברים מצחיקים בעולם. הלידה של יצחק, זה בעומק הדברים הדבר המצחיק ביותר בעולם. "צחוק עשה לי אלקים כל השומע יצחק ליי". לכן הוא נקרא "יצחק".

יש כאן דוגמא לאותו "אז ימלא שחוק פיננו", כשדברים מתהפכים מן הקצה אל הקצה.

מן הקצה - אל הבלתי צפוי לגמרי.

זה היה צחוק. שם נולד יצחק.

הצחוק הגדול השני, היה במעשה המן. היה כאן אדם שעלה ועלה ועלה, השתלט והגיע לאן שהגיע, עד שהוא הצליח להוציא מהמלך כתב שנכתב ונחתם בטבעת המלך אין להשיב, להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים. זה דבר שמעולם לא היה.

למי שמתבונן לא היה דבר מצחיק יותר ממה שקרה לו. הכל התהפך. דווקא מהמקום הכי בלתי צפוי. "אף לא הביאה אסתר המלכה עם המלך אל המשתה אשר עשתה כי אם אותי וגם למחר אני קרוא לה עם המלך".

אמרו לו: אתה מספיק חזק. אתה במצב טוב. אתה מבוסס היטב. לכן כל יועציו יעצו לו: "יעשו עץ גבה חמשים אמה ובבקר אמר למלך ויתלו את מרדכי עליו ובא עם המלך אל המשתה שמח וייטב הדבר לפני המן ויעש העץ".

הוא הגיע עד כאן.

מדובר כאן על סיפור שהוא עצוב מאד. חורבן העולם. העולם צריך היה להיחרב. וקרה מה שקרה והדברים התהפכו בכל נקודה אפשרית.

כל נקודה אפשרית התהפכה ממש לצד שכנגד. באותו עץ שזה היה שיא התוקף, שיא הכח והבטחון, עץ גבוה חמישים אמה זה לא דבר פשוט. הרבה אנשים צריכים לעשות את זה. זה משהו מיוחד.

"ויאמר המלך תלוהו עליו". "גם הנה העץ אשר עשה המן למרדכי אשר דבר טוב על המלך עמד בבית המן גבה חמשים אמה ויאמר המלך תלוהו עליו".

מתברר שהכל התהפך, ואת הכל הוא הכין לעצמו.

כאן מונח הסוד של 'אהבת הנס'. כאן קרה דבר שהוא משמח את הלב. קרה כאן דבר שכל לב פורץ בצחוק, וזאת השמחה הגדולה ביותר. זה נס, וכזה נס אני רוצה.

זאת 'אהבת הנס'. אותה אהבה שבני אדם אוהבים את הדבר שצוחקים ממנו באמת.

אותו המן היה מזרעו של יצחק. הוא היה נכד ישיר של יצחק.

זאת 'אהבת הנס'.

להתהפך בצורה כזאת, יכול רק חודש שיש בו את הסוד שהוא ניתן לעיבור. יש בו את הסוד שהוא יכול לעבור מ'חודש שנים עשר', ולהיות 'שלושה עשר'.

זהו חודש שיש בו כח. החיבור לשורש השורשים.

זה יכול להתגלות בכל אופן. כך - וגם הפוך.

כל מבנה של שנים עשר - מי שרוצה להפוך אותו הורס את הבית.

דבר שהוא 'שלושה עשר' בעצם, איך שתשים אותו הוא אותו אחד.

זאת המעלה של חודש אדר. כאן נמצא הסוד של העיבור. כאן מתעבר בחודש הזה משהו שהוא מעבר לכל סדר ומבנה. מעבר לכל מערכת מורכבת ומסודרת, שהיא מתחברת מכמה וכמה מרכיבים.
"תן לחכם ויחכם עוד", ומי שיתבונן בדברים ימצא בהם את הסוד שכולנו מחכים שיתגלה במהרה בימינו.

נכתב על ידי הרב ישראל ברונשטיין